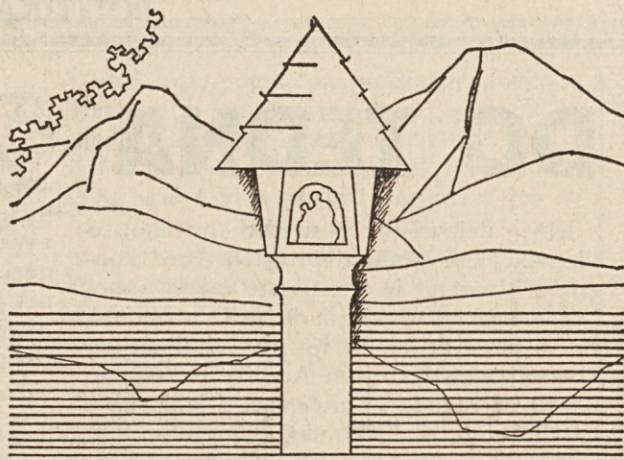

NAS TEDNIK

**KULTURNO
POLITIČNO
GLASILO**

Poštni urad: 9020 Celovec — Verlagspostamt: 9020 Klagenfurt

Izhaja v Celovcu — Erscheinungsort Klagenfurt **P. b. b.**

LETO XXI / STEVILKA 21

CELOVEC, DNE 22. MAJA 1969

CENA 2.50 ŠILINGA

Ob prijateljskem obisku iz Slovenije

Na povabilo deželnega glavarja Hansa Sime bo obiskala dne 27. in 28. maja Koroško delegacija Izvršnega sveta Socialistične republike Slovenije pod vodstvom predsednika Staneta Kavčiča. Povabilo in obisk sta izraz in dokaz dobrih sosedskih odnosov med Koroško in Slovenijo. Dobro sosedstvo smo si vsi želeli in tudi upamo, da bo ostalo vnaprej tako. Med Koroško, Furlanijo - Julijsko krajino in Slovenijo so se razvili zadnja leta plodoviti stiki, povečala se je blagovna in kulturna izmenjava, turizem je tesneje povezal te tri pokrajine med Alpami in Jadranom. V Ljubljani prirejajo letno sejem Alpe - Adria; so težnje, da bi izdajali skupni list za ta prostor v italijanščini, nemščini in slovenščini, tudi glede učbenikov obstajajo podobni nameni; skratka, pojem Alpe - Adria je postal pravec magnet za razne več ali manj plodovite načrte.

Prostor Alpe - Adria leži na važnem prehodu od Severa na Jug, od Zahoda na Vzhod. Mnogo narodov je že prepotovalo na svojih selitvah te kraje, vsi so zapustili svoje spomenike in sledove. Večina teh narodov je zatonila, ostali so Slovenci, Nemci, Furlanci in Italijani. Ti narodi so dajali drug drugemu in tudi jemali drug od drugega. Tu se srečajo trije veliki evropski kulturni tokovi, romanski, germanski in slovanski. Najbolj jasno se to opaža v Kanalski dolini. Medsebojna kulturna obogatitev je prispevala veliko k duhovnemu razvoju in oblikovanju značaja.

Meje v prostoru Alpe - Adria so odprte kot malokje v Evropi. Živahni malo obmejni in turistični promet zblížujeta kraje in ljudi, ki jih ločijo politične in družbene, a tudi narodne meje. Govorimo o Združeni Evropi, a sami še ne vemo, kaj naj bo to. V Združeni Evropi bo treba odpraviti marsikatero oviro, treba bo odstraniti močna, prikrita in odkrita nasprotja, treba bo ohraniti raznolikost, bogastvo tega evropskega mozaika. Veliki narodi se bodo morali odpovedati svoji ošabnosti in zmotni veri, da so več, bolj žlahtni kot drugi.

Dogodki in izkušnje v malih prostorih bodo odločilni dejavniki, kako se bo razvijala ideja o Združeni Evropi. Vsaka izmed treh dežel v prostoru Alpe - Adria ima narodne manjšine. Zato je važno, da si malo ogledamo način reševanja tega bistvenega vprašanja.

Slovenija ima v svojih političnih mejah dve manjšini, italijansko na Koprskem in ogrsko na Prekmurskem. Italijanov je najmanj 2500, Ogrov pa okoli 11.000. Ne glede na majhno število imata manjšini vse pravice in vse pogoje, ki omogočajo uspešen in neoviran narodni in kulturni razvoj. Na določenem ozemlju so vsi napisli dvojezični, tudi šolsko vprašanje je rešeno tako, da ne ovira pripadnikom manjšin pouka v materinščini; pouk slovenščine in italijanščine oz. madžarščine je obvezen za oba naroda. Ni nobenih šovinističnih izgrediv od strani večinskega naroda. Prodrla je miselnost, da je treba manjšini dati enake pravice, če hočeš od nje zahtevati enake dolžnosti, ki veljajo za vse druge državljane.

Če vzamemo položaj Slovencev v Italiji, na Tržaškem, Goriškem, v Beneški Sloveniji in Kanalski dolini, moramo na žalost ugotoviti, da Italija Slovencev še zdaleč ni dala tistih pravic in ugodnosti, kot jih imajo Italijani v Sloveniji in na Hrvaškem. Kje so dvojezični napis? Kje je izpolnitev določil londonske pogodbe? Pred nedavnim so neofašisti pomazali s črno barvo v Miljah spomenik žrtvam fašistične strahovlade;

Kongres evropskih manjšin v Franciji

Glavni referat o koroških Slovencih

Colmar je mesto v bližini francosko-nemške meje ob Renu z bogato kulturno in zgodovinsko tradicijo. To mesto na zgornjem Alzaškem si je izbralo vodstvo Federalistične unije evropskih manjšin (FUEV) kot mesto kongresa v dneih od 15. do 18. maja t. l. tudi zaradi tega, ker zahaja ta vrhovna manjšinska organizacija v Evropi rada v pokrajine, kjer živijo manjšine. Vse kaže, da so Alzačani, ki so po pokolenju večinoma nemškega izvora, glede zaščite svoje narodnosti in svojega jezika na slabem. Tako ima učitelj v šoli zakonito možnost prepovedati svojim učencem pogovor v alzaško-nemškem jeziku, kakor je poročal na kongresu neki predstavnik tako imenovanega kroga René-Schickele, ki skuša prikazati koristnosti resnične dvojezičnosti pripadnikov manjšinskih in večinskih narodov.

Novo vodstvo FUEV

Kongresa v Colmarju se je udeležilo okoli 80 osebnosti — zastopnikov raznih manjšin in opazovalcev — iz vseh evropskih dežel. Vendar tudi dosedanje vodstvo unije, to je vsaj naglasil generalni sekretar Povl Skadegard, nikakor ne prikriva dejstva, da so nekatere narodnostne skupine, predvsem iz zapadnega evropskega dela, skorajda pretrgale sodelovanje s FUEV. To in tudi gotovo neaktivnost marsikaterih manjšin članic je generalni sekretar v svojem referatu »Evropske manjšine od leta 1949 do danes« (v letu 1949 so namreč nastali prvi zametki unije, ki obhaja potemtakem 20-letnico svojega obstoja) kritično osvetlil. Da bi bil akcijski krog manjšinske unije čim večji, so poleg novega predsednika senatorja dr. Friedla Volggerja, eksponenta južnih Tirolcev, bili izvoljeni v prezidij kot namestniki predsednika štiri zastopniki evropskih manjšin. Kot je naglasil predsednik Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Reginald Vospernik, ki se je skupno z odbornikom Narodnega sveta Matevžem Grilcem in zastopnikom Koroške dijaške zveze Jankom Mallejem za Narodni svet udeležil kongresa, naj bi v tej novi sestavi prezidija prišla vidneje kot doslej od izraza federalistična misel, ki določa vsaki manjšini v Evropi enako pravico in enako mesto. Odločno se je Narodni svet na kongresu zavzel za enakost vseh namestnikov

prezidenta. Tako so — po zaključnem občnem zboru in po volitvah — zastopani v novem prezidiju poleg predsednika dr. Volggerja še valonski predstavnik (iz Belgije), Nemeč (iz severnega Schleswiga), Friz, (s Friških otokov) ter zastopnik Narodnega sveta.

Manjšine v prostoru Alpe - Adria

Koroški Slovenci in njihova problematika je pri tem kongresu stala močno v ospredju. Glavni referat je namreč podal dr. Valentin Inzko o temi »Manjšine v prostoru Alpe-Adria«. Referent je podal temeljito sliko trenutne manjšinsko-politične situacije Slovencev v Italiji in Avstriji ter Italijanov v Sloveniji. Govornik je prepričal predvsem z dobro statistično analizo trenutnega stanja. Zdi se nam pa, da je referat ponekod preveč optimističen in da bi morda moral v večji meri poudariti tudi nedosežene cilje narodnostnih skupin v tem prostoru. Brez dvoma je bila razprava jako tehtna slika naših razmer, ki jim politika zblížanja in dobrih medsebojnih oficalnih in človeških odnosov le koristi. Debata, ki je nastala po predavanju, priča o interesu kongresnih udeležencev za problematiko Slovencev.

Poseben pečat je kongres še dobil s tem, da se ga je, vsaj za kratko, udeležil tudi poslanec dr. Wilfried Gredler, ki zastopa Avstrijo pri Evropskem svetu v Strasbourgu/Strasbourgju. Dejal je med drugim, da dokazuje s svojo udeležbo tudi zanimanje Evropskega sveta za etnična vprašanja. Do Združene Evrope bo moglo priti samo v spoznanju, da je vsaka manjšina preizkusni kamen evropske zrelosti, in sicer za vsako državo. Kdor tega ne spozna, ne more uspešno graditi jutrišnje Evrope. Navdušenje srca se mora, tako je naglasil dr. Gredler končno, družiti z resnim delom. Novi generalni tajnik Evropskega sveta dr. Tončić ima prav gotovo, je menil govornik, mnogo razumevanja za narodnostna vprašanja, saj nosi v sebi dediščino različnih evropskih narodov.

Kongres je potekal uspešno, upati pa je, da bo novo vodstvo moglo pritegniti vse evropske manjšine, ki jih družijo skrb za obstoj in ki želijo spoznati probleme drugih narodov.

Odločilen ameriški vesoljski poizkus

V nedeljo, 18. maja, popoldne (17.49) so s Cape Kennedyja izstrelili vesoljsko ladjo »Apollo 10« s tremi ameriškimimi kozmonavti: Thomasonom Staffordom, Johnom Yungom in Eugenom Cernanom. Načrt določa, da bodo astronauti v prihodnjih dneh poleteli do Lune in nazaj. Dva od njih se bosta spustila s posebno Lunino ladjo 15 kilometrov nad površino Lune in preiskala

kraj poznejšega pristanka na Luni. To naj bi bil zadnji poskus, preden bi se 20. julija človek spustil na Luno z vesoljsko ladjo »Apollo 11«.

Dosedanji poskus poteka čisto v redu. Direktor za vesolje Frank je v torek izjavil v Houstonu, da natančnost poleta prekaša tistega od »Apollo 8«. Ta vesoljska ladja je namreč o božiču 1968 dvajsetkrat obkro-

spomenik je imel dvojezični napis. Podobnih izpadov je bilo že več.

Položaj porabskih Slovencev je mnogo slabši kot prekmurskih Madžarov, po letu 1948 so morali pretrpeti pravi Auschwitz. Zadnje čase se je stanje nekoliko zboljšalo.

Kako in v koliki meri je Avstrija izpolnila člen 7 Državne pogodbe, smo prikazali v uvodniku zadnjega »Tednika« (NT 20, 15. 5. 1969).

Ozračje na Koroškem je še vse preveč zastrupljeno. V Beljaku je izjavil predsednik Kärntner Heimatdiensta, da je odprta meja s Slovenijo za Koroško katastrofa. Oba napada na slovensko hranilnico v Velikovu

in Dobrli vesi podtikajo razni prebrisanci z »izrednim kriminalističnim nosom« Slovencev samim. Preden se sme izpolniti člen 7, da je treba prešteti manjšino. Taktika zavlačevanja je izvrstna.

Ko bo obiskal Koroško predsednik Stane Kavčič, bo tudi sam videl in opazil, da nekatere določbe člena 7 Državne pogodbe trenutno še niso uresničene.

Prepričani smo, da bi Avstrija imela pri prizadevanjih za upravičene težnje južnih Tirolcev mnogo lažje stališče, če bi najprej docela izpolnila člen 7, ki ga je prevzela s tem, da je leta 1955 podpisala prostovoljno Državno pogodbo.

IZ VSEBINE:

Nationale Minderheiten — ein gesamteuropäisches Anliegen	2
Mednarodna didaktična razstava šolstva	3
»Sosedov sin« na koroških odrih	4
Naš narodno-politični antipol	5
Strah pred stradanjem	5
Šport doma in po svetu	6
Tako hoče grunt...	7
Radiotelevizijski program	8

Kardinal Beran - umrl

V soboto, dne 17. maja, je v Rimu za rakom v starosti 80 let umrl praški nadškof kardinal Jožef Beran. Kardinal Beran, ki je moral pretrpeti 18-letno ujetništvo pod nacionalsocialističnim in komunističnim režimom, je bil leta 1965 v Rimu imenovan za kardinala. Cerkveni knez se potem ni več vrnil v domovino.

Lani januarja je Beran po radiu na prošnjo sv. očeta govoril svojim deželanom in jih pozval, da naj prekinajo s samosežiganjem kot protest proti nasilni sovjetski zasedbi Češko-slovaške. Kardinal Beran je obžaloval smrt mladega študenta Jana Palacha, hkrati pa je dejal, da samosežig ni pravičen odgovor na sovjetsko nasilje.

žila Mesec. Ameriški vesoljci so imeli po napornem delu, ki so ga opravili doslej, le malo spanja; so pa zdravi in najboljšje volje.

V torek so imeli vesoljci sorazmerno miren dan. Pomembnejša stopnja poleta je bila v sredo, ko so ob 6.40 prileteli v območje Lunine privlačnosti. Ob tem času je bila vesoljska ladja 62.000 kilometrov oddaljena od Lune. Ob 21.30 po srednjeevropskem času je prišla ladja v Lunin tir. Bolj zapletene dejavnosti čakajo kozmonavte danes, v četrtek, ko se bosta ob 22.20 Stafford in Cernan na majhni »Lunini ladji« spustila 15 km nad Lunino površino. Na potovanju okoli Lune bosta priletela nad »Morje tišine«, kjer naj bi se potnika »Apollo 11« Neil Armstrong in Edwin Aldrin 22. julija izkrcala.

Dvojni sovjetski uspeh v vesolju

V 24 urah je Sovjetom uspelo ob koncu tedna doseči dvojni pomemben uspeh v vesolju.

Sovjetska medplanetarna postaja »Venus 5« se je v petek, 16. maja, spustila na Venero. Vesoljsko postajo so izstrelili v Sovjetski zvezi 5. januarja letos in je premerila okoli 350 milijonov kilometrov dolgo pot.

»Venus 5« se je počasi spustila skozi ozračje s pomočjo padala. To je trajalo 58 minut. Ves ta čas so naprave v vesoljski postaji zapisovale podatke o ozračju Venero in jih po radiu pošiljale na Zemljo.

V soboto, 17. maja, zjutraj pa je druga medplanetarna postaja »Venus 6« dospela na Venero. V ozračje Venero je postaja prišla 300 kilometrov od kraja, kjer je v petek priletela v ozračje »Venus 5«. Na Venero se je spuščala 51 minut. Ta postaja je spustila na Venero, kot prejšnja, relief Lenina in grb Sovjetske zveze. Na Venero je spustila vesoljsko napravo, v kateri so bili številni aparati.

OD TEDNA DO TEDNA

ZAČASNI PREDSEDNIK POHER SPREJEL KANDIDATURO

Vršilec dolžnosti francoskega predsednika Alain Poher je sprejel kandidaturo za predsedniške volitve. Svojo kandidaturo postavlja v znamenju enotnosti in pomiritve Francozov. V zvezi z opravljanjem predsedniških dolžnosti se ne bo nič spremenilo.

Z vsa svojo diplomatsko spretnostjo se je začasni državni predsednik Alain Poher postavil proti de Gaulleu. Čez noč je postal najvidnejša osebnost Francije.

Dejstvo, da Poher ostaja začasni predsednik, je izzvalo odpor pri njegovih nasprotnikih, ki menijo, da predsedniški kandidat ne more med volilnim bojem opravljati predsedniških poslov. Sam Pompidou, čigar možnosti zmage na volitvah so se po Poherjevi kandidaturi nekoliko zmanjšale, čeprav ostajajo znatne, je kritiziral Poherja, ker ni zapustil predsedniškega mesta.

DOVOLJ JE BIL EN ADOLF!

Neonacisti, ki so se organizirali v »nemški demokratični stranki NPD« so hoteli zborovati v Bonnu, vendar jim v glavnem mestu Zahodne Nemčije niso hoteli dati v ta namen potrebne dvorane. Nato so se odločili za Stuttgart.

Ko so delavci hoteli urediti dvorano, so jih razjarjeni študenti pregnali. Pred kongresno dvorano je neonaciste čakala množica demokratov, ki jih je pričela obdelovati s paradižniki, in to med vzkljanjem. »Dovolj nam je bil en Adolf!« Policija je napravila red, da so bivši nacisti lahko zborovali samo v veliki naglici. Nastopil je njihov voditelj Adolf von Thaden. Ta je v svojem govoru razvil program, ki je v marsičem podoben političnim zamislim bavarskega krščanskega socialista dr. Straussa, ki je finančni minister v zvezni vladi: Nemčija naj ne podpiše pogodbe proti širjenju atomske energije, prav tako ne pogodbe o priznanju Vzhodne Nemčije; ne sme se odpovedati »ugrabljenim« nemškim ozemljem. Med zborovanjem so neonacistom prekinili električno razsvetljava in ti so se morali raziti. Iz njihovih vrst je prihajal vzklj: »Obračunali bomo po 28. septembra« (po volitvah).

NAPOVEDAN OBISK NENIJA V BEOGRADU

Italijanska tiskovna agencija je javila, da je uradni obisk italijanskega zunanjega ministra Nennija v Beogradu, kamor bi moral priti 18. maja, preložen na 26. maj. Očitno gre za preložitev obiska v zvezi s sklepom socialistične stranke, da se razprava na zborovanju le-te nadaljuje.

SOVJETSKO-KITAJSKI PRIPETLJAJ

Še zmerom ni nobenih uradnih vesti o sovjetsko-kitajskem incidentu v Kazakstanu, kjer naj bi Kitajci najprej poslali na sovjetsko ozemlje čredo volov, kasneje pa naj bi tisoč Kitajskih vojakov vdrlo preko meje in se vkopalo 4 kilometre v notranjosti na sovjetskem ozemlju. Po istih neuradnih vesteh je Sovjetska zveza izročila kitajskemu veleposlaništvu v Moskvi noto, v kateri protestirajo zaradi kitajske kršitve meja.

JULIJA POGAJANJA MED SZ IN ZDA O STRATESKEM OROŽJU

V poučenih krogih se je zvedelo, da se bodo pogajanja med ZDA in Sovjetsko

zvezo za omejitev strateškega orožja verjetno začela v prvi polovici julija. Pripominja se, da bosta o tem govorila prve dni junija ameriški državni tajnik Rogers in sovjetski poslanik Dobrinin. Kakor piše »Washington Post«, bodo pogajanja v Ženevi. Ameriško delegacijo bo vodil načelnik agencije za nadzorstvo nad oboroževanjem Gerald Smith, sovjetsko delegacijo pa pomočnik zunanjega ministra Kuznjev.

ZA SKRAJŠANJE DELOVNEGA ČASA

Po uradnem sporočilu notranjega ministrstva je podpisana akcija ljudskega glasovanja za skrajšanje delovnega časa na 40 ur tedensko prinesla 890.037 podpisov. Glavni razlog za to ljudsko glasovanje (bilo je od 5. do 10. maja) je ohranitev polne zaposlitve in več prostega časa. Takoj, ko se je izvedelo (v torek, 13. maja) za končni rezultat, se je vodstvo socialistične stranke zahvalilo podpisnikom ljudskega glasovanja.

TONČIČ-SORINJ GLAVNI TAJNIK EVROPSKEGA SVETA

Nekdanji avstrijski zunanji minister dr. Lujo Tončič-Sorinj je bil 14. maja v Strassbourgu izvoljen za glavnega tajnika Evropskega sveta. 54-letni avstrijski poslanec je dobil 77 glasov, britanski kandidat Silkin pa 56. Tončič je nadomestil Angleža Petra Smithersa, ki je v zadnjih petih letih opravljal delo glavnega tajnika.

SPORAZUM O JUŽNIH TIROLCIH ZOPET ODLOŽEN

Namen izrednega občnega zbora Južnotirolske stranke, ki je bil pred kratkim v Meranu, je bil razčistiti gledišče stranke nasproti sporazumu med Avstrijo in Italijo glede razlage pariškega sporazuma De Gasperi - Gruber in priznanja avtonomije južnim Tirolcem v bocenski pokrajini. Dolgoletni predsednik dr. Silvius Magnago je poročal dokaj obširno prav o tem vprašanju. V tem je pokazal zmeren optimizem ter je pripomnil, da bosta pogajalca (Avstrija in Italija) odločila, kdaj se lahko objavijo podrobnosti tako imenovanega »paketa«, ki vsebuje pravice južnim Tirolcem. Še pred nekaj tedni je kazalo, da bodo pogajanja dokončno zaključena, zdaj pa je vsa zadeva zopet v zraku.

Zborovanja v Meranu so se lahko udeležili tudi italijanski novinarji in predstavniki italijanskih strank, pa tudi Nemci in Avstrijci; tako je n. pr. bavarski poslanec Entl obljubil južnim Tirolcem gospodarsko in kulturno podporo. Avstrijski poslanec OeVP Halder je nastopil za pomirjenje v duhu krščanskega sodelovanja.

Dr. Magnago je bil sicer izvoljen za predsednika, in to s 78 glasovi, toda oba podpredsednika (senator Brugger in deželni odbornik Dalsass) pripadata struji poslance Hansa Dietla, ki je odločen nasprotnik avstrijsko-italijanskega sporazuma (paketa). Struja nasprotnikov sporazuma se je na zborovanju utrdila in dunajski list »Die Presse« pripominja, da je dr. Magnago doživel poraz. Do tega je prišlo zaradi večnega odlašanja z avstrijsko-italijanskim sporazumom.

18 mesecev zapora za špiona dr. Neumerja

„Žal mi je, obžalujem dejanja.“ S temi besedami je izrazil bivši ministerialni svetnik trgovskega ministrstva dr. Franz Neumer svojo špionažo v prid Češkoslovaške. V hitrem postopku so ga pretekli petek obsodili na 18 mesecev poostrelega zapora. Predsednik sodnega procesa je bil dr. Melnitzky, ki je že svoj čas sodil Olahu.

Dr. Neumer je bil strokovnjak avstrijskega premogovnega gospodarstva. Leta 1946 se je preselil iz Češkega v Avstrijo. V trgovskem ministrstvu je hitro napredoval ter je prejel za svoje zasluge celo dvakrat odlikovanje. Sčasoma si je pridobil premoženje v vrednosti nad 400.000 šilingov.

Leta 1956 je stopil prvič v stik s špionom Hermanom Rauscherjem in mu izdajal dragocene gospodarske vesti.

TEDENSKO OGLEDALO - KOMENTAR - REPORTAŽA - TEDENSKO OGLEDALO - KOMENTAR - REPORTAŽA - KOMENTAR - TEDENSKO OGLEDALO

Nationale Minderheiten - ein gesamt-europäisches Anliegen

Iz glasila Avstrijske lige za človečanske pravice „Das Menschenrecht“, Nr. 1, Wien, April 1969, prinašamo v nadaljevanjih pod gornjim naslovom članek univ. prof. ddr. Antona Hilckmanna (Mainz a. R.). (Op. ured.)

Das Minoritätenproblem gehört ohne Frage zu den Kernproblemen Europas; man übertreibt nicht, wenn man sagt: ohne eine alle Beteiligten befriedigende Lösung kann es nie eine echte europäische Integration geben! Die folgenden Ausführungen sind auf die nationalen Minoritäten beschränkt, denn religiöse und andere Minderheiten gehen vielfach von andersartigen Voraussetzungen aus.

Nationale Minoritäten gab es wohl schon immer in Europa; in früheren Zeiten noch mehr als heute. Die Existenz von Minoritäten bedeutet jedoch nicht ohne weiteres ein »Minoritätenproblem«. Ein solches besteht nur, bzw. stets dann, wenn eine Minorität durch ihre Zugehörigkeit zu einem Staat anderer Sprache der Gefahr ausgesetzt ist, ihr eigenes Wesen, ihre Sprache oder ihre kulturelle Eigenart zu verlieren, das heißt sprachlich und kulturell von der anderssprachigen Mehrheit resorbiert zu werden. Es ist leicht einzusehen, daß die Gefahr sprachlicher und kultureller Assimilation in der Gegenwart unendlich größer ist als in früheren Jahrhunderten. Einmal infolge der ganz allgemein im niveaulierender Richtung wirkenden Tendenzen des Massenzeitalters und sodann wegen der vervielfältigten Beeinflussungsmöglichkeiten der Gegenwart (allgemeine Schulen, Presse, Kino, Radio usw.), die oft ganz bewußt als Kampfmittel gegen Minderheiten eingesetzt werden. Letztere können aber auch schon durch bloße Nichtbeachtung bis in ihre Existenz gefährdet werden.

Unter den nationalen Minderheiten in Europa sind grundsätzlich zwei Gruppen zu unterscheiden: 1. solche, die Teile eines Volkstums sind (und sich auch als solche fühlen), das anderswo einen eigenen nationalen Staat besitzt, so daß sich also bei diesen Gruppen Volkstumzugehörigkeitsgefühl und Staatsangehörigkeit nicht decken; 2. solche, denen die Geschichte eine Eigenstaatlichkeit überhaupt versagte oder wieder nahm, d. h. also Volksgruppen, die heute nur als Minderheiten in einem Staat (oder, wie z. B. im Fall der Basken, in mehreren Staaten) mit anderssprachiger Mehrheit existieren.

Man wird generell sagen müssen, daß völkische Minderheiten der letzteren Art noch viel mehr der Gefahr der Absorption ausgesetzt sind als die ersteren, die sich durchwegs kulturell an ihre großen »Muttervolkstümer« anlehnen können und an diesen oft genug auch eine politische Stütze finden.

Eine Sonderstellung nimmt die Schweiz ein, die vier verschiedensprachige Volksgruppen umfaßt, diesen aber prinzipiell volle Gleichberechtigung zugestehet, so daß es hier also, zum mindesten im staatsrechtlichen Sinn, keine »Minderheiten« gibt.

Wieder anders liegen die Verhältnisse bei jenen Gruppen, die zwar sprachlich ganz eindeutig dem Staatsvolke eines anderen Staates näher verwandt sind als dem ihres eigenen, bei denen jedoch das Staatsbewußtsein vor der Sprachverwandtschaft rangiert (z. B. die Galicier auf der Iberischen Halbinsel, die sprachlich den Portugiesen sehr viel näher stehen als den Spaniern - man kann das Gallego als einen portugiesischen Dialekt betrachten - sich aber politisch durchaus als Spanier fühlen,

ganz im Gegensatz etwa zu den Katalanen, deren Eigensprachlichkeit mit einem sehr betonten eigenen Kulturbewußtsein und einem betonten Widerstand gegen das kastilisch geführte Gesamtspanien einhergeht.)

Da sich in Europa politische Grenzen und Volkstumsgrenzen bei weitem nicht immer decken, sind wir reichlich mit Minderheiten und ihren Problemen gesegnet. Die Friedensschlüsse nach dem Ersten Weltkrieg beseitigten zwar einen Teil derselben (z. B. Polen), schufen aber dafür andere neu (z. B. Südtirol oder die ungarischen Minderheiten in Rumänien, Jugoslawien und der Tschechoslowakei).

Die Beurteilung der Minoritätenprobleme in Europa war und ist höchst unterschiedlich. Um die Volksgruppen, die von ihrem »Mutterlande« losgelöst, einem »fremden« Staate einverleibt sind, kümmert sich im allgemeinen dieses »Mutterland« in angelegentlicher Weise (z. B. das Verhältnis Österreichs zu Südtirol oder Dänemarks zu Südschleswig). Die Sorgen dieser Minderheitsgruppen sind Sorgen des Gesamtvolkes, als dessen integrierende Teile sich auch diese Minderheiten empfinden. Das Selbstbewußtsein und der Selbsterhaltungstrieb solcher Gruppen findet stets oder doch fast stets einen Rückhalt in dem Volkstum des »Mutterlandes«.

Die Assimilation einer Minderheit an das Staatsvolk und der Übergang zu dessen Sprache bringt zwar mit der Minorität auch das betreffende Minderheitenproblem zum Verschwinden, bedeutet aber für europäische Auffassung keine Lösung des Minderheitenproblems! Es war z. B. nicht »europäisch«, sondern höchst »uneuropäisch«, als bei einer Besprechung der Minderheitenprobleme im seinerzeitigen Genfer Völkerbund von dem brasilianischen Vertreter (Mello Franco) den europäischen Minderheiten allen Ernstes der Rat gegeben wurde, doch der Einfachheit halber auf

ihre Sprachen zu verzichten und die Sprache des Staatsvolkes anzunehmen. Keines der europäischen Völker dürfte sich damit abfinden, wenn seine einem anderen Staat angehörigen Volksteile ihre angestammte Sprache und Kultur verlören.

Eine besondere und vielfach recht dornenvolle Problematik liegt nun bei denjenigen Volksgruppen vor, die ohne Rückhalt an ein gleichnationales Mutterland existieren, z. B. die Basken, Rätoromanen und Ladinern, Aromunen (Zinzaren), Friesen, Sorben (Wenden), oder sämtliche, heute noch keltisch sprechende Volksgruppen. Selbst die Iren, die ihren eigenen Staat besitzen, gehören hierher, da die Irisch-Sprechenden in Irland ja selbst eine Minderheit bilden. Auch die Katalanen sind hier zu nennen, obwohl sie gewiß kein »kleines« Volk sind.

Man stößt sehr oft auf die Ansicht, daß der Fortbestand dieser »kleinen« staatenlosen Nationen und Volksgruppen eine Frage von untergeordneter Bedeutung sei, daß zum mindesten kein europäisches Interesse an der Erhaltung dieser »kleinen« Sprachgemeinschaften bestünde. Während zum Beispiel die skandinavischen Völker manches tun, um den Lappen (Samen) ihre sprachliche und kulturelle Art zu erhalten (Schulen und Volksbildungseinrichtungen jeglicher Art) und auch bei dem Durchschnittsskandinavier ein zunehmendes Gefühl dafür vorhanden ist, daß diese kleine Volksgruppe Werte besitzt, die man ihr nicht nur nicht nehmen darf, sondern die es sogar verdienen, in jeder Beziehung gepflegt zu werden, kann man in Spanien vielfach die Meinung antreffen, daß es für die Basken doch nur »vorteilhaft« sei, wenn sie ihre »niedere« Sprache verlören, um dafür die sehr viel höherstehende spanische Sprache einzutauschen. (Se nadaljuje)

Šest slovenskih slikarjev v dvorani WIFI

V sredo, dne 14. maja, so v dvorani WIFI (Zavod za gospodarsko pospeševanje) odprli reprezentativno razstavo »sodobnega slovenskega slikarstva«, na kateri razstavlja 30 del šest slikarjev. Razstavo sta skupno pripravila kulturni referat mesta Celovca in »Galerija 61«.

Upraviteljica kulturnega referata dr. Irmgard Bärnthaler je v začetku pozdravila številne goste, posebno še štiri od šestih razstavljalčih umetnikov. Dr. Bärnthalerjeva je najavila, da bodo septembra koroški slikarji v zameno razstavili svoja dela v ljubljanski Moderni galeriji. Podžupan dr. Romauch je v imenu odsotnega župana pozdravil goste in se zahvalil direktorju WIFI Jordanu in gospe Josefini Nitsch, ki sta omogočila to razstavo. Na koncu je dr. Romauch izrazil željo, naj bi le-ta s svojim prispevkom pripomogla odpreti meje za dosego končnega cilja - Združene Evrope.

Direktor ljubljanske Moderne galerije prof. Zoran Kržišnik je nato pojasnjeval razstavljenih delo slovenskih umetnikov, katerih storitve pomenijo reprezentativni prerez sodobnega slovenskega slikarstva.

Trije umetniki, namreč Janez Bernik, Andrej Jemec in Kiar Meško so že pred leti razstavljali v »Galeriji 61«, in vzbudili pri ljubiteljih likovne umetnosti občudovanje njihovih del.

Janez Bernik spada danes brez dvoma med najvidnejše slovenske slikarje: prejel je nagrade bienala v Parizu, San Marina in Sao Paola. V svojih razstavljenih stvaritvah je risane pisanke in dokumente upodobil še bolj prefinjeno. Njegovi komunikacijski signali pričajo času primerne želje odtujenega individua.

Andrej Jemec, slovenski nagradjenec letošnje likovne razstave treh dežel INTART, je na svojem »potovanju skozi temo« našel novo barvno pot za svoja svetlobna središča. Slikarske odtenke dosega z abstraktnimi arabeskami.

Najmlajši izmed razstavljalcev Kiar Meško se poslužuje starejše slikarske tradicije. V središču njegovih slik se vse suče okoli teme »umetnik in umetnost«, stoji majhen ikonasti portret, obdan od dekorativnega vzorca, spominjajoč naivnega slikarstva. Njegove slike kažejo transcendentalne in satirične poteze. Meško je nekak vezni člen k ostalim trem umetnikom, ki dajejo lep primer, kako se pokrajinsko-folkloristične oblike in motivi lahko postavijo na nadpokrajinsko raven.

Pri Marku Šušteršiču se zdi, kot da bi vse svoje likovno ustvarjanje osredotočili na slikanje skrinj, samo s to razliko, da namesto rož, ki smo jih bili doslej navajeni gledati na takih narodnih skrinjah, slika male portrete in akte v dekorativni ornamentalnosti. Na ta način dosega nekako surrealistično, ja skoraj bi rekli »pop« slikarsko umetniško smer.

Jože Ciuha slika v svoji originalni elegantni mešani tehniki na pleksi steklu elemente umetnostnih ikon in bizantinskega slikarstva.

Najstarejši izmed slovenskih slikarjev na tej razstavi Gabrijel Stupica (letnik 1913), išče v svojih cvetličnih slikah in slikah igračk (belo na belo) slikarske elemente nedolžnosti in čistosti otroških risb, katere seveda Stupica še umetniško po svoje izpopolni.

Zanimiva razstava šestih slovenskih likovnih umetnikov, ki so jo odprli v sredo, 14. maja, bo odprta do četrta, 29. maja.

„Sosedov sin“ na koroških odrih

Od 15. do 18. maja je gostovalo na Koroškem šentjakobsko gledališče iz Ljubljane z ljudsko igro »Sosedov sin«. Gostovanje na Koroškem sta pripravili obe slovenski kulturni organizaciji.

Zdi se nam, da je bil pričetek take povezave zgodovinskega pomena, kajti pokazalo se je, da je delovanje na ta način plodoviteje ter na vsak način bolj učinkovito.

Že na meji na Jezerskem smo sprejeli goste z globaškim mešanim pevskim zborom pod vodstvom Janeza Petjaka. Naša dekleta so podarila vsakemu gostu v znak dobrodošlosti rdeč nagelj; videti je bilo mnogo solza, ko je zbor zapel priljubljene koroške narodne pesmi. Goste je pozdravil predsednik KKZ dr. Erik Prunč ter v svojem nagovoru naglasil, da je stik z matičnim narodom šele prav prišel do izraza ob tem gostovanju. V imenu gostov se je režiser prof. Drago Pogorelec zahvalil Krščanski kulturni zvezi za prijazen in prisrčen sprejem.

Prireditve v Škocijanu, Celovcu, v Selah ter v Ločah so doživele izredno dober obisk, tako je bilo na primer samo v Škocijanu nad 500 ljudi.

Pri zadnji prireditvi v Selah sta se zahvalila igralcem predsednika obeh osrednjih kulturnih organizacij, predsednik dr. Prunč je vrhu tega izrekel priznanje sekretariatu za prosveto in kulturo v Ljubljani, ki je omogočil celotno srečanje; nam vsem pa je bilo hudo, da smo se morali tako hitro raziti.

Iz Jurčičeve najbolj kmečke povesti »Sosedov sin«, napisane ravno pred sto leti, je Drago Pogorelec napravil posrečeno ljudsko igro. V enajstih slikah je postavil na oder vse tiste značilnosti sloga, jezika in dejanja, ki naj odlikujejo dobro kmečko ljudsko igro in, ki jih je v tem primeru tako krepko začrtal že pisatelj povesti. Brez tolikanj običajne in pri ljudskih igrah skoraj obligatne solzavosti se odigrava ljubezenska zgodba med bogatim dekletom in revnim fantom v mogočnem, silnem okviru kmečkega življenja, dela, skrbi in kupčevanja ter prevažnega modrovanja kmetov sosedov na sejmu in v gostilni.

S to igro je od 15. do 18. maja gostovalo pri nas šentjakobsko gledališče iz Ljubljane. Pod režijo dramaturga je v odlični meri izpolnilo tudi v izvedbi igre vse zgoraj navedene pogoje ter nam nudilo odsko doživetje, ki ga ne bomo kmalu pozabili. Kogar je morda vznemirjala misel, kako neki bodo ljubljanski meščani zmoogli zgolj kmečke vloge, je bil kmalu pomirjen ter najprijetneje iznenaden. Tako verne živje podobe kmečkih ljudi iz Jurčičeve dobe so stale in igraje in govorile na odru, da smo stane pozabili, kdo in od kod pravzaprav so. Dve uri gledanja in poslušanja brez daljšega premora sta minili na mah, in še bi jih gledali in poslušali, da ni bila zgodba pri kraju ter Franca srečna Štefanova žena.

Smrekar, bogati kmet in trgovec, je v svoji samozavestni umerjenosti v besedi in kretnji bil tako prepričan, da si mu verjel vsako besedo ter dobil pred njim resničen respekt, enak onemu, ki ga imajo v nemem strahu in trepetu služujoči hlapci in deklet, žena in hči. Pravi kralj na svojem gruntu in neomejeni ukazovavec na svojem domu, čigar sleherna beseda je neizpodbitna postava ali boleč udarec. Zato mu ni treba ne kričati ne zmerjati.

Vedno pijani sosed Brašnar je v prikazovanju skrajne propalosti bil sicer morda nekoliko pretiran, a je s tem kontrast do treznega Smrekarja le še bolj poudarjen.

Smrekarica je »srečo« zakona z oblastnim, ženi slehernom razsodnost in razumsko zmožnost odrekajočim možem v tistem junaštvu prenašajoča mučenka, ki ji je le resnično

srečna bodočnost hčerke največja skrb. Gamljiva je bila v onemoglih poskusih oporekanja tmastim moževim sklepom in načrtom.

Franca in Štefan, ki sta si v civilnem življenju žena in mož, sta bila oba zares simpatična ter v igranju zaljubljenosti nikdar nista postala omedleno sentimentalna.

Ko po končani predstavi prebiram imena 36 igravcev, se mi zdi, da bi moral vsakega posebej imenovati ter mu izreči priznanje, zlasti kmetom, ki so pri svojih učenih pogovorih o življenju na cesarskem dvoru pravi originali iz Jurčičeve delavnice.

Najbolj krepki in gledavca naravnost stresajoči prizori se mi zdijo: Smrekarjev prezirljivi in zugažirani odgovor na Štefanovo smelo ponudbo za zeta, njegova odsekana prepoved hčerki zavoljo Štefana ter za patriarhalne razmere v tedanjih družinah značilni ostri pomenek med Smrekarjem in ženo po Francinem begu od poročnega oltarja. Jako posrečila se je režijsko gotovo najtežja slika z vrvenjem prodajalcev in kupcev na semnju.

Ob stoletnici Kongregacije šolskih sester

Iz govora dr. Valentina Inzka na zaključni prireditvi v št. Jakobu, 11. maja 1969

Zopet smo izpovedali s svojo udeležbo na zaključni prireditvi gospodinjstev šolskih sester v št. Petru naše zanimanje za delo sester vzgojiteljic, ki sega glede na vpliv in idejno usmeritev našega naroda v korenine, v jedro naše narodne biti. Hvaležnost do dela šolskih sester nam narekuje, da usmerimo ob stoletnem - nadvse uspešnem - delovanju šolskih sester med slovenskim narodom svoje misli na red, ki mu predvsem koroški Slovenci toliko dolgujemo. Ni je med nami družine, ki bi ne bila duhovno povezana z njim. V tem svojem duhovnem poslanstvu, ki ga vršijo sestre na Koroškem, je njihova največja moč. Z njo krepijo vse ude narodnega telesa, da idejno ne shirajo. Poleg vpliva slovenskega duhovnika sega njihov vpliv najgloblje in najširje v naše narodno življenje. Naj mi bo zato dovoljeno, da osvetlim

ob tej priliki vsaj najznačilnejše delokroge šolskih sester.

Ustanovitev kongregacije šolskih sester sega nazaj v leto 1395. Iz Italije so se preselile leta 1843 sestre kongregacije Tretjega reda sv. Frančiška Asiškega tudi v Graz, in sicer v Eggenberg na Štajerskem. Predpogoje za ustanovitev slovenske veje reda je začel ustanjati že lavantinski škof Anton Martin Slomšek. Nekaj let po njegovi smrti je njegov naslednik škof Stepischnig, dosegel, da je prišlo v Mariboru do lastnega samostana šolskih sester z materino hišo, v kateri se je vzgajal odslej sestriški naraščaj šolskih sester za slovensko ozemlje. Od Eggenberga neodvisna postojanka šolskih sester je bila po štajerski deželni vladi potrjena s 5. julijem 1869. Svojemu prvot-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Naše prireditve

VABILO

Državna gimnazija za Slovence pri-srčno vabi na šolsko akademijo, ki bo v nedeljo, dne 8. junija 1969, ob 14.30 v Delavski zbornici (Arbeiterkammer) v Celovcu.

Ravnateljstvo

ZVABEK

Otroci in farna mladina iz Pliberka vabi na igro koroškega pisatelja Jaka Špicarja

POGUMNI TONCEK.

Prireditve bo v nedeljo, 25. maja, ob pol treh popoldne v farni dvorani v Žvabeku.

Med odmori rajanje narodnih plesov.

Vsi prisrčno vabljeni!

DEKLETA, FANTJE

pridite letos tako številno kot pretekla leta na naš

MLADINSKI DAN

ki bo v Podgorjah v Rožu

na praznik Svete Trojice, 1. junija 1969

Slovesna sv. maša bo v veliki in lepi baročni cerkvi.

Od 10. ure naprej zbiranje mladine pred cerkvijo.

Ob 10.30 vhod duhovnika z asistenco in farnimi zastopniki z zastavami.

Med sv. mašo spovedna priložnost.

Po sv. maši okrepčilo.

Pravočasno si poskrbite že doma pri farnih voditeljih bone za jed in pijačo!

Ob 13.30 popoldanska akademija s peštrim programom

Pri slabem vremenu bo popoldanski program v farni dvorani v št. Jakobu.

Zato se nikar ne ustrašite in pridite ob vsakem vremenu na naše mladinsko srečanje.

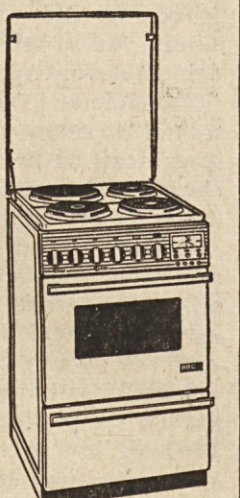
Na veselo svidenje!

Pokrajinsko vodstvo

AKCIJA ZA ELEKTROAPARATE!
Brez obresti - do 36 mesečnih obrokov Vam sedaj dobavimo vse ELEKTROAPARATE!
„Zares netto-cene“ le v veletrgovini

Valentin
in Angela
Blažej

PLIBERK - LIBUČE
tel. 04235-394
(noč. štev. 302)

Šport doma in po svetu

NOGOMET

Vodeči klub na lestvici — dunajska Avstrija — se v soboto ni mogel popolnoma odlikovati. Še srečni so lahko, da so v Salzburgu izstržili eno točko; rezultat je bil namreč 3:3 (polčas 1:0). Z izgubo točke proti salzburski Avstriji se je zmanjšal naskok vodečega na lestvici, kajti Wiener Sportklub je zmagal v tekmi s celovško Avstrijo kar s 4:0 in Rapid proti Donawitzu s 5:0, kar pomeni dobitok vseh točk.

Najboljša zvezna enajstorica je po tem kolu Admira-Energie, ki je z zmago nad

(0:1) in se tako prirnilo na 11. mesto na lestvici, tako so zbrali 20 točk. V tem kolu je salzburska Avstrija igrala sicer kot smo že zgoraj povedali, neodločeno 3:3, pa si na lestvici kljub temu ni mogla izboljšati položaja.

Nenevarni Celovčani

V tem kolu so se Celovčani na Dunaju ponovno pokazali v izredno slabi formi. Celovška Avstrija, ki zna na domačem igrišču zaigrati in marsikatero favorizirano moštvo premagati, ni mogla v teku cele

Z učinkovitim udarcem nazaj je Goritschnig (ASV) streljal na vrata Polizei. Levo dr. Mühlbauer in Sturm, v sredini Fifnja (Iz tekme Polizei Klagenfurt — ASV 2:5)

graškim Sturmom 1:0 prehitela LASK. V borbi za izpad odločitve zaenkrat še ni. Eisenstadt je po izgubljeni tekmi z GAK 1:3 (0:3) še zmerom v nevarnosti, prav tako tudi Wattens, ki je v Innsbrucku proti Wackru izgubil kar s 1:4 (0:1). Edino moštvo Schwarz-Weiß Bregenz se zdi, da se je rešilo iz nevarne cone izpada, saj je zmagalo v tekmi z dunajskim Wackrom 4:1

tekme ogroziti Wiener Sportkluba. Po več neodločenih rezultatih se je Dunajčanom posrečilo visoko zmagati nad celovško Avstrijo 4:0 (2:0). Pri tem pa ne smemo prezreti, da so igrali Celovčani oslabiljeni, to je, brez Koglerja in Kordescha.

Igra sama je potekala v stalni premoči Dornbacha: vsa njihova obramba je bila skoraj vso tekmo na sredini igrišča. Pri

Vratar Köstenbauer, eden najboljših igralcev WSV Rosental je ponovno razčistil pred navalom napadalec KAC Zechnerjem (levo) in Rappauerjem (Iz tekme KAC proti WSV Rosental 3:3).

JOSIP JURČIČ IN JANKO KERSNIK:

Rokovnjači

»Ne poznam vseh treh, ne, ali jaz imam tako dober nos, da rokovnjača že pol ure daleč dišim kakor rokovnjač biriča in lisica past.«

»Pij, a ne delaj zabave, Blaž! Spet bi se rad tepel, ali danes se pod mojo streho ne boš,« reče zdaj krčmar Jošt Vlagar in pobriše drobtine in razlitke po mizi. Blažev mlajši sosed dene roko na čelo in z očmi pritrjevalno namigne krčmarju. Toda Blaž Mozol je bil, kakor se je iz njegovega izredno iskrega očesa videlo, že nekoliko vina prepoln in torej nepokoren. Rekel je:

»Ti si grd človek, Jošt, da ti povem, če imaš prav dobro vino. Bog ti pomagaj! Grd človek si pa res, če mene zmerjaš, ki sem dober kristjan. Tam pri peči, glej, meni smrdi kakor hudiču krst. One pokaraj, Jošt, a ne mene, kristjana, da bi te pasla sama kislja repa!«

Medtem je bil zlezal Blažev tovariš izza mize in skrivaj namignil krčmarju, naj gre iz izbe za njim. Blaž se je rotil dalje, posnemajoč pridigarjski glas, govoril kmetom, a vedno po strani pogledoval:

»Resnično, resnično vam povem, prijate-

lji moji, ko bi nas eden mogel vse rokovnjače pobiti, to bi bilo grozno veselje v nebesih in v peklu; v nebesih, ker bi se na tem svetu več toliko razboja, tatvine in greha ne delalo, kakor ga ta nesnaga dela, a v peklu bi vsi hudiči plesali od veselja, da so enkrat te kranjske zlodeje medse dobili. Pa meni se zdi, da se je že konoplja razrasla, iz katere bo vlakno pleteno, da jih bomo obesili vse. Novi gospod graščinski oskrbnik kolovških gospodov se jim je zarotil, rokovnjačem, da hoče vse pobesiti, ste li slišali? Davi je bilo na semnju klicano, da dobi trideset tolarjev, kdor pové, kje imajo brlog, ali kdor ujame kakega glavarja. Kdo jih bo zaslužil? Ko bi jih jaz mogel! Precej! Nič se jih ne bojim!«

»Jaz grem,« reče eden kmetov drugemu triho in boječe.

»Čakaj, da plačamo, jaz pojdem s teboj,« reče oni in dregne drugega tovariša, rekoč:

»Če je res onih ciganov kdo rokovnjač — vedeti ne more nihče kot Bog, ki jih pozna, mogoče je vse — potlej ni dobro zraven biti, ko jim Blaž zabavlja. Pridejo lahko pomoči in mi streho nad posteljo zažgo, kaj si morem za to. Tak lahko usta razteza, ki nima ni hiše ni otrok, ki je vse zapravil kakor Blaž. Zato bežimo, pijan je in preveč naravnost govorni, kar misli.«

Kmetje so plačali svoje račune in odhajali drug za drugim. Blaž pa je dalje obdeloval rokovnjače.

Dornbachu je igral napad dobro, čeravno so napadalcji streljali na celovška vrata precej netočno. Presenetljivo dobro je igral mladi napadalec Hala. Ta in Hörmayer sta bila najboljša na polju. Pri Dunajčanih je treba pohvaliti še Haiderja in Gayerja. Najboljši celovški igralec je bil vratar Friedl Konzilia.

Avstrija: Jugoslavija 0:2

Na prvi nogometni tekmi mednarodnega mladinskega turnirja UEFA je Avstrija izgubila z Jugoslavijo z rezultatom 0:2 (0:2). Pred približno 5000 gledalci je sodil turški sodnik Dilek.

Jugoslovani so prikazali vsestransko boljše nogomet kot Avstrijci in izmed mnogih zrelih priložnosti za zadetek so izkoristili samo dve. Turnir v Erfurtu v Vzhodni Nemčiji.

ŠAH

Dve zaporedni Petrosjanovi zmagi

Medtem ko se je 9. partija dvoboja za naslov svetovnega šahovskega prvaka končala remi, je Petrosjan slavil kar dve zaporedni zmagi nad Spaskim. Strokovnjaki so s posebnim zanimanjem pričakovali 10. in 11. partijo.

Že prva poteza 10. partije je prinesla presenečenje. Po otvoritvi je Petrosjan bolj razpostavil svoje figure in je prvič v tem dvoboju prisilil Spaskega v obrambo. Že v 17. potezi je beli (Petrosjan) ponudil menjavo dam, vendar črni (Spaski) tega ni sprejel. Prišlo je do pozicijskih prednosti za Petrosjana. Spaski je nato zašel v časovno stisko in se je moral vdati. 11. partija pa se je končala v torek, 13. maja, prav tako z zmago svetovnega prvaka. Tako je Petrosjan ponovno izenačil na 5,5 : 5,5. 11. partija je bila namreč dam poprej prekinjena: v 56. potezi se je izzivalec vdal.

Aplavzi za Uda Jürgensa

Nastop slavnega popevkarja Uda Jürgensa v celovškem Mestnem gledališču, se je sprevrgel za umetnika v pravi pravcati triumf. Mladina mu je prirejala viharne aplavze. Prireditelj večera (pel je v četrtek, 15. maja) je bil kulturni referat mesta Celovca v sodelovanju z gledališčem. Čisti dobiček je namenjen za gradnjo koroške visoke šole.

Za vse tiste, ki hočejo njegovo sliko izrezati: Udo.

Stara prijatelja sta Udo in vodja oddelka za zabavno glasbo celovškega radia Sepp Prager.

Po prireditvi v gledališču mu je mestna občina priredila svečan sprejem na magistratu.

Trije možje pri peči so bili ali zelo potnepljivi ali pa so se bali krepkega, kot pretepača poznanege Blaža Mozola, zlasti ker so bili še kaki štirje kmetje v sobi, ki bi mu bili morda pomagali. Zdajci je bila Blaževa pozornost za nekaj hipov odvrnjena na drug predmet.

Vrata se odpro in v izbo stopi gost s konjskim bičem v roki. Blaž Mozol ga takoj spozna; zato vzdigne svojo čašo in ga kliče vesel, kakor da bi bogve kako ljubljene pobratima po dolgi ločitvi zopet zagledal:

»Hejo, hoj! Tone Obložki, Rajtguzen, ná, pij, Rajtguzen! Še zmerom si suh kakor drenov klin, ki je devet let v dimu visel, o ti ljubi moj Rajtguzen, Rajtguzen, ti konjski lišaj, na, pojdi pit, Rajtguzen! Suh si pa res kakor kajžarska koza sušca meseca, Rajtguzen! Hejo!«

S tem imenom počlašeni došli novi gost, nam že znani kobilar ali konjski mešetar Obložki Tonček pride k mizi, spusti dolgi konjski bič ob sebi, da glasno na tla trkne, roke obrise ob grobosuknene hlače, ki so bile z usnjem obšite na sedalu in med kolena, kakor jih imajo jezdeški gosposki hlapci, prime ponujeno čašo, ovrti jo dvakrat in reče Blažu za prijateljski odzdrav:

»Suh? Nu, ti se tudi ne moreš z mastjo bahati, Mozol. Ali te še ni nihče pretepel, kakor bi bil zaslužil, ko si lepo doto zapil in zabil? Ti si tudi suh, dasi lahko doma

za pečjo ležiš pozimi in kruh ješ, ki so ga drugi pridelali, poleti se pa v senco zavaljš, klada ti pijanska! Kaj misliš, da ne vem? Dokler je tvoja dela pela, smo ga pili, da je bilo vse mokro. Zdaj ti pa včasih že bolj grčavo hodi, slišim. Pa vendar še tudi staremu prijatelju napiješ in kapljo privoščiš. Zato dobro zdravje, Blaž!«

Rekši popije konjar iz Blaža Mozola polne čače polovico.

»Le stresni ga, da boš dno videl, to vse Nande plača, ne jaz. He, Jošt, vina na mizo ali te kislice vinske, ki ni vredna, da bi jo podganam nastavil, a piti jo pa moramo vendar. — Sedi sem, Rajtguzen!«

»Pred pol ure je še vino hvalil, zdaj zmerja. Sit si, sit, domov pojdi,« reče krčmar Jošt.

Blaž se zdaj ogleda in vidi, da so bili že tudi zadnji štirje kmetje odšli. Njegovega tovariša Nande tudi ni bilo nazaj. Novo prišli konjar pa ni prisedel k njemu, temveč je sedel k mizi pri peči, katero je Blaž rokovnjačva dolžil.

»Kam je šel Nande? Kje je, Jošt, povej,« reče pijani Blaž.

»Šel je in plačal je vse, le še ti pojdi za njim,« deje krčmar, »dosti imaš.«

»Zakaj me podiš? Misliš, da nimam denarja? Več kot ti, več kot ti, Jošt.« Rekši išče Blaž po žepih, ali mičesar ne pokaže, tako da se je moralo misliti, da ali nič-

